

Hvorfor vildleder mobilforskerne fra Kræftens Bekæmpelse?

Kræftens Bekæmpelse fastholder ihærdigt, at mobilbrug ikke kan give kræft. Men meget taler for det modsatte. Verdenssundhedsorganisationen WHO har advaret om, at stråling fra mobiltelefoner er muligt kræftfremkaldende. En række undersøgelser peger på, at mobilbrug kan give hjernekræft. Tilfældene af hjernekræft er også gået kraftigt i vejret, efter at brugen af mobiltelefoner er blevet udbredt. Alt dette gør ikke indtryk på Kræftens Bekæmpelse, der kommer med statistisk tågesnak og henviser til deres egen mobilforskning, som ikke viser kræftisiko. At førende eksperter betegner denne mobilforskning som alvorligt fejlbehæftet og direkte vildledende, mødes blot med skuldertræk i Kræftens Bekæmpelse.

I 2011 kom Verdenssundhedsorganisationen WHO's kræftforskningsinstitut IARC med en banebrydende udmelding: Radiofrekvent stråling fra trådløse telekommunikationsteknologier er muligt kræftfremkaldende (dvs. kategori 2B).

I det videnskabelige tidsskrift The Lancet Oncology blev det den 22/6 2011 nærmere forklaret, hvordan WHO's særligt indkaldte ekspertgruppe kom frem til sin konklusion. Kræftadvarslen er især baseret på INTERPHONE-undersøgelsen og svenske undersøgelser, hvor der er fund af øgede forekomster af hjernekræften gliom hos mobilbrugere. Disse fund kan ikke afvises alene med henvisning til fejlkilder, og en sammenhæng mellem radiofrekvent stråling og gliom er mulig, konkluderede ekspertgruppen.

WHO peger på fejl i forskningen fra Kræftens Bekæmpelse

WHO's ekspertgruppe, med 30 af verdens førende forskere på feltet, havde også set på den såkaldte KOHORTE-undersøgelse fra Kræftens Bekæmpelse, og det blev vurderet, at den rummer mulighed for "betydelig misklassifikation".

Den fejlkilde, der henvises til, er, at mobilbrugere i stort tal kan være blevet regnet som ikke-mobilbrugere. I undersøgelsen var det kun mobilbrugere med et privat abonnement, der blev identificeret. Dermed er erhvervsbrugere blevet regnet til den ikke-mobilbrugende del af befolkningen. Det samme er sket med samtlige personer, der er begyndt at bruge mobil efter 1995.

Der er således omfattende rod i undersøgelsens data. Alligevel mente Kræftens Bekæmpelse at kunne konkludere, at mobilbrugere ikke har højere risiko for at få hjernekræft.

Kræftens Bekæmpelse underkender WHO's kræftadvarsel

Da WHO's kræftadvarsel røg ud i de danske medier kom Kræftens Bekæmpelse på banen med det samme. I Politiken kunne man den 1/6 2011 læse, at Kræftens Bekæmpelse mener, at det er højst usandsynligt, at der er en sammenhæng mellem kræft og brug af mobiltelefon.

- Jeg vil sige, at sandsynligheden for, at der ikke er en sammenhæng, er meget høj, måske 95-97 procent, sagde Jørgen H. Olsen, forskningsleder i Kræftens Bekæmpelse.

Da Jørgen H. Olsen efterfølgende blev spurgt af undertegnede, hvad beregningen "95-97%" bygger på, trak han i land.

- Jeg er egentlig ikke så glad for eksakte procenter i tilfælde som her, hvor mistanken er rejst på baggrund af en enkelt undersøgelse, som har mange metodemæssige begrænsninger, skriver Jørgen H. Olsen.

Hvad der kunne ligne en eksakt videnskabelig beregning er altså ikke andet end noget der bare er slynget ud. I citatet er der i øvrigt en vildledning, nemlig påstanden om, at WHO's kræftadvarsel kun bygger på én undersøgelse. Den 12/11 2012 kunne man læse samme vildledning i Kristeligt Dagblad.

- Da en af undersøgelseerne, en stor international interviewundersøgelse af personer med hjernekræft, ikke kunne udelukke mistanken om en gliomrisiko, valgte arbejdsgruppen under IARC samlet set at klassificere de radiofrekvente elektromagnetiske felter i kategori 2B, det vil sige som "muligvis kræftfremkaldende", skriver Jørgen H. Olsen og Christoffer Johansen, som er forskningschef i Kræftens Bekæmpelse.

At Kræftens Bekæmpelse halvandet år efter WHO's kræftadvarsel fortsat påstår, at advarslen kun bygger på én undersøgelse er yderst mærkværdigt. Læser Kræftens Bekæmpelse ikke The Lancet Oncology? Her står det også klart og tydeligt, at en kræftsammenhæng er mulig, dvs. det er ikke så lidt af en uddynding, når Kræftens Bekæmpelse skriver, at forskningen ikke kan "udelukke mistanken om en gliomrisiko".

Ekspertter ryster på hovedet over Kræftens Bekæmpelse

- Når det gælder mobiltelefoner, har danske undersøgelser ikke kunnet påvise en sammenhæng mellem anvendelse af mobiltelefon og risiko for kræft, selvom undersøgelserne er meget store. Hverken for svulster i hjernen, leukæmi eller hudkræft, fortsætter Jørgen H. Olsen og Christoffer Johansen i Kristeligt Dagblad.

Ekspertter fra internationalt hold ryster imidlertid fortsat på hovedet af den mobilforskning, Kræftens Bekæmpelse laver. Sidst i 2011 udsendte Kræftens Bekæmpelse en ny KOHORTE-undersøgelse med præcis samme fejl, som WHO kritiserede den forudgående for. Den nye undersøgelse fik fx disse ord med på vejen.

- Undersøgelsen har alvorlige begrænsninger og bidrager ganske simpelt ikke med noget, undtagen forvirring og misforståelser, skrev ph.d. Robert Baan, fra WHO.

- Der er så alvorlige fejl i undersøgelsen, at resultaterne er ugyldige. Den er designet til, at der ikke skulle findes en kræftisiko, skrev Lennart Hardell, professor på Klinik for Onkologi ved Örebro Universitetshospital, Sverige.

- Undersøgelse bør øjeblikkeligt trækkes tilbage. Den er fejlagtigt designet, og dens fejlagtige data kan ikke understøtte konklusionen. De vildleder offentligheden til at tro, at mobilbrug er sikkert, men den påstand er der ikke belæg for i undersøgelsen, skrev professor Dariusz Leszczynski fra den finske strålingssikkerhedsmyndighed STUK. Både Hardell og Leszczynski var med i WHO's 2011-ekspertgruppe. Kræftens Bekæmpelse var ikke repræsenteret i gruppen.

Kræftens Bekæmpelse: Vores forskning er i orden

Hvordan forholder Kræftens Bekæmpelse sig så til ovenstående kritik af deres mobilforskning?

- Der er ikke rod i data i den danske undersøgelse. Der er svagheder og styrker - men det er der i enhver videnskabelig undersøgelse og de diskuteres indgående i afrapporteringerne. Der er selvfølgelig forskere, som synes vores undersøgelse er dårlig. Det kan vi ikke lave om på, skriver Jørgen H. Olsen til undertegnede den 4/12 2012.

Jørgen H. Olsen mener således, at deres forskning er valid, fordi de i deres undersøgelsesrapport nævner nogle af undersøgelsens mulige fejlkilder. Det at mobilbrugere i store tal er blevet regnet for ikke-mobilbrugere, er åbenbart ikke det samme som rod i data for Kræftens Bekæmpelse. Og at førende forskere underkender Kræftens Bekæmpelses mobilforskning, gør tilsyneladende slet ikke indtryk hos Jørgen H. Olsen.

Alt dette rejser ikke mindst spørgsmålet: Hvorfor bruger Kræftens Bekæmpelse gang på gang det helt forfejlede KOHORTE-forskningsdesign, som oprindeligt var sponsoreret af TeleDanmark og Sonofon?

I Danmark lyttes der til Kræftens Bekæmpelse

Hvis hele denne sag bare var en isoleret historie om splid blandt forskere var sagen måske harmløs. Problemet er imidlertid, at Kræftens Bekæmpelse med deres mere end tvivlsomme KOHORTE-undersøgelser i hånden, igen og igen har udbasuneret i danske og internationale medier, at der ikke er en sammenhæng mellem mobilbrug og kræft. Og desværre bliver der lyttet meget til Kræftens Bekæmpelse i dette spørgsmål. Helt ind i Sundhedsstyrelsen. Det vender vi tilbage til.

Statistisk tågesnak

Kræftens Bekæmpelse bruger også et andet argument i mobilsagen. I avisindlægget fra den 12/11 2012 står der:

- Heller ikke undersøgelser af udviklingen i den samlede forekomst af kræft i de nordiske lande har vist en stigning i den type hjernekræft, som opmærksomheden særligt er rettet mod (gliomer), skriver Jørgen H. Olsen og Christoffer Johansen.

Samtidig skriver Kræftens Bekæmpelses på sin hjemmeside den 2/11 2012, at forekomsterne af glioblastom [dvs. en yderst aggressiv og dødelig form for gliom, red.], blandt mænd i Danmark næsten er fordoblet i løbet af de sidste 10 år.

På den side siges det altså fra Kræftens Bekæmpelses side, at der ikke er en stigning i gliom, og på den anden side siges det, at der er en kraftig stigning i Danmark. Hvordan kan dette hænge sammen? Umiddelbart hænger det ikke sammen, og Kræftens Bekæmpelse vil ikke udlevere tallene for tilfældene af gliom i Danmark. I stedet har man udleveret to rapporter over nogle samlede statistikker over de nordiske lande, som Kræftens Bekæmpelse selv har været med til at udforme, og som kun går frem til henholdsvis 2003 og 2008. Disse samlede statistikker er problematiske, ikke mindst fordi registreringerne af hjernekræft - i hvert fald i Sverige - er mangelfulde, dvs. der er underrapportering. Altså er der mindst én væsentlig fejlkilde i det statiske materiale, som Kræftens Bekæmpelse trækker på.

I Sundhedsstyrelsens opgørelser over de samlede forekomster af hjernesvulster i Danmark ses der en klart opadgående tendens i 00'erne. De nyeste tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at der i Danmark i perioden fra 2005 til 2010 er en stigning i dødelighed pga. hjernekræft på 35%.

Undertegnede har spurgt Jørgen H. Olsen, om det maner til eftertanke i Kræftens Bekæmpelse, at tallene fra Sundhedsstyrelsen viser en 35 % øget dødelighed pga. hjernekræft, sammenholdt med, at mobilbruget er eksploderet forud for stigningen? Efter Jørgen H. Olsen på forskellig vis svarede udenom to gange, fik jeg tredje gang (6/12 2012) følgende svar.

- Som du kan se af opgørelsen [der henvises til to artikler, som Kræftens Bekæmpelse har medvirket i, hvor der er visse kræftdata frem til henholdsvis 2003 og 2008] skyldes den overordnede stigning i hjernesvulster en stigning i undergruppen af meningiomer hos kvinder over en lang årrække. Forklaringen kendes ikke. Meningiomer har ikke været sat i forbindelse med brug af mobiltelefon, skriver Jørgen H. Olsen.

I mit spørgsmål henviste jeg til dødstilfælde pga. hjernekræft i perioden 2005-2010, men Jørgen H. Olsen henviser i sit svar til ældre statistikker over hjernesvulster...

Som bekendt er det langt fra alle svulster, der er ondartede, så man dør af dem. Derfor bad jeg Jørgen H. Olsen om, at dokumentere, at det er meningiomer, der er skyld i den 35 % stigning i dødelighed pga. hjernekræft. Dokumentationen kom ikke. Jørgen H. Olsen vil også få svært ved at hale den påstand hjem, idet meningiom typisk er en godartet svulst, som ikke er dødelig. Der vil således skulle have været en meget voldsom stigning i meningiom, for at tilfældene med dødelige udgang skulle kunne slå så stærkt ud i statistikken.

Noget andet er, at Jørgen H. Olsen helt glemmer, at Kræftens Bekæmpelse selv har oplyst, at der er i løbet af de sidste 10 år er sket en næsten fordobling af forekomsterne af glioblastom, dvs. en underart af gliom. En del af den 35% stigning i dødsfald pga.

hjernekræft må således skulle tilskrives glioblastom. Hvorfor kommer Jørgen H. Olsen ikke ind på dette?

Da jeg så for fjerde gang stillede spørgsmålet vedrørende de 35% fik jeg dette svar:

- Vi er altid interesseret i at følge statistikken vedr. nye kræfttilfælde og dødeligheden af kræft, fordi stigninger i sådanne mål kan være et godt udgangspunkt, når man skal til at lede efter eventuelle årsager i miljø eller livsstil. Så selvfølgelig maner det til eftertanke, når statistikken viser opadgående trends. Som jeg har sagt tidligere i denne kommunikation kunne det især være godt at komme nærmere årsagen til stigningen i meningiomer hos danske og nordiske kvinder. Når det drejer sig om at afsløre de bagvedliggende årsager har man imidlertid brug for epidemiologiske undersøgelser (kohorte- og case-kontrolundersøgelser) som dem, IARC har behandlet i forhold til mobiltelefoner. Det blev gjort for ikke så længe tid siden. Der er ikke siden kommet nyt til i det spørgsmål (mobiltelefoner og risiko for kræft), skriver Jørgen H. Olsen.

Svar der blæser i vinden

Man må konkludere, at Jørgen H. Olsen ikke finder det påfaldende, at der i perioden 2005-2010 er en 35% øget dødelighed på grund af hjernekræft sammenholdt med, at brugen af mobiltelefon er eksploderet fra midten af 1990'erne og fremefter.

Det er i øvrigt bemærkelsesværdigt, at Kræftens Bekæmpelse tilsyneladende slet ikke har nogle bud på, hvad stigningen i glioblastom (gliom) kan skyldes? Som tidligere nævnt bygger WHO's klassificering af radiofrekvent stråling som muligt kræftfremkaldende, særligt på undersøgelser, der viser øgede forekomster af netop gliom hos mobilbrugere. Altså kan mobilbrug være en plausibel mulighed, som en af årsagerne til fordoblingen i glioblastom. Men dette er åbenbart ikke en klokke, der ringer i Kræftens Bekæmpelse.

Med hensyn til meningiom påstår Jørgen H. Olsen, at denne type svulst ikke sættes i forbindelse med mobiltelefoni. Dette er ikke rigtigt.

- For hver gang man har talt 100 timer i mobiltelefon stiger risikoen for at få meningioma med 26%, lød det i 2010 fra L. Lloyd Morgan, som er seniorforsker ved Environmental Health Trust, USA. L. Lloyd Morgan og en række andre forskere kom frem til dette efter at havde set på INTERPHONE-undersøgelsens data og fjernet en fejlkilde i de officielle beregninger. I viser nyberegninger af INTERPHONEs data også, at tallene for gliomrisiko kan være væsentligt højere end det, den officielle estimering tilsiger.

Disse nyberegninger, der viser forøget risiko, skal måske ses i lyset af, at INTERPHONE var medfinansieret af teleindustrien. Det er veldokumenteret, at industrifinansieret forskning har en klar tendens til at falde ud til industriens "fordel". Det er tankevækkende, at INTERPHONE på trods af dette viste, at der er en forøget kræftisiko (gliom) ved mobilbrug.

Med hensyn til Kræftens Bekæmpelse er det billede, der står tilbage, at der gøres en massiv indsats for at afvise eller udelukke, at mobilbrug kan føre til kræft. Dette på trods af WHO's kræftadvarsel og forskning, der peger på en sammenhæng. Hvad skyldes denne blinde og stædige insisteren fra Kræftens Bekæmpelses side?

Kræftens Bekæmpelse rådgiver Sundhedsstyrelsen

Det hører med til historien, at Christoffer Johansen fra Kræftens Bekæmpelse er den eneste konsulent, Sundhedsstyrelsen har tilknyttet vedrørende vurdering af sundhedsrisici ved radiofrekvent stråling. Og Sundhedsstyrelsens udmeldinger om den sag ligger helt i tråd med det spin, der kommer fra Kræftens Bekæmpelse.

Hvor bliver kritikken af?

Hvorfor accepterer vi sådanne tilstande i Danmark? Hvorfor forlader Sundhedsstyrelsen sig alene på denne ene konsulent fra Kræftens Bekæmpelse?

Hvornår kommer medierne og læger og forskere på banen med kritik af den tvivlsomme mobilforskning og de mange besynderlige udmeldinger om kræftisiko ved radiofrekvent stråling, der kommer fra Kræftens Bekæmpelse?